

Hámos Dániel megemlékezés

Mindenkinek köszönöm, aki eljött. Sok mindenkinek tartozunk köszönettel, de külön köszönet Latkóczy Emesének, amiért megszervezte ezt a eseményt, itt a Magyar Házban. A helyen, ahol édesapám is azt szerette volna, hogy megemlékezzenek róla.

Mielőtt azonban folytatnám, még egy valakit meg kell, hogy említsek, akinek köszönettel tartozom. Édesapám nagysága mindig mások vállán támaszkodott. Azt mondják, hogy adj édesapámnak két főállású munkatársat, egy titkárnőt és egy lehetőséget, a többit onnantól már megoldja ő. Amíg azonban a HHRF-nél ezek mindig rendelkezésre álltak, addig otthon már nem volt ennyire egyszerű fenntartani ezt a szükséges munkaerőt, ami lehetővé tette, hogy édesapám olyan csodálatos apa lehessen, mint amilyen volt. Igaz, hogy mindig volt babysittterünk, aki segített a főzéssel, bevásárlással és a szállítással, vagyis betöltötte a „titkárnői” szerepet. Ugyanakkor a két munkatárs feladata otthon egyetlen emberre maradtak. Ő ezt a két munkakört a meglévő, embert próbáló karrierje mellett is ellátta. A munkahelyi és otthoni feladatokon túl, ő volt az, aki megszervezte azokat az utazásokat, amelyek számos emlékünkhöz adták, és amelyekről ma képekben is megemlékezünk. Őneki kellett megtanítania a nővéremnek és nekem, hogy a négyeseink csak kemény munka árán lehetnek ötösök. És ő volt az, aki csak néhány évvel azután, hogy Amerikába kötözött rámutatott édesapámra, aki éppen az emelvényen beszélt New Yorkban és azt mondta a hugának „ez az a férfi, akihez hozzá fogok menni”. Pedig még alig ismerték egymást.

Termetre kicsi, de személyiségében óriási, mindenben apám oldalán harcolt, aki azt mindig mondta róla, ő az egyedüli ember, akire támaszkodva hihetetlenül pontosan rá tudott érezni a őt körülvevők igazi motivációira.

Ő mindig ott volt édesapámnak, legyen szó akár személyes- és munkaügyekről, vagy az elmúlt 5 év rák elleni küzdelméről, amelyben néha még apám is elvesztette motivációját a harchoz. Tőle kapta az erőt, a kitartást ahhoz, hogy egyike legyen a betegek mindössze azon 1%-nak, akik ezzel a kórképpel több, mint 5 évig kitartottak. De mindezek előtt, apám szeretetet, hűséget, bizalmat és barátságot kapott tőle, amelyek lehetővé tették az ő és családunk számára, hogy gyarapodjunk és gazdagodjunk. Lehetővé tette, hogy itt álljak és azt mondjam: fantasztikus gyermekkorom volt.

Teljesen biztos vagyok abban, hogy apámat boldoggá tenné a mostani erőfeszitésem, hogy megpróbálom ennek a személynek az érdemeit elismerni.

A családunk alapköve. Egy olyan ember jobbik fele, akihez foghatót nehéz találni. Apám legközelebbi, legbizalmasabb szövetségese, Erdélyi Hámos Zsuzsa.

Szünet

Az elmúlt néhány hónap nyilvánvalóan életem legnehezebb időszaka volt. Idegesen várni szüleimtől a híreket Bostonban, a hétvégéket a kórházban tölteni és végül a borzasztó 12 nap az intenzív osztályon, melynek végén apám elment.

És mégis, miután visszamentem Bostonba, az eltelt néhány hetet zavarba ejtően pozitívnak éreztem. Nagyon furcsa visszatérni az életbe; sokkal jobban élvezem a barátokkal töltött időt, mint valaha, igazán fellelkesítenek a terveim, foci, szóval élem az életet. Ne értsenek félre. Amikor meglátok egy képet vagy apám kézírását egy levélen, letaglóz a nemrég történetek súlya. De ezen túl, igazából csak élem az életet.

És tudják mit? Bűnösnek érzem magam. A nővéremmel beszélgetünk, és nehezen tudjuk eldönteni, hogyan is kéne éreznünk magunkat. Szomorúnak kéne lennünk, dühösnek, lehangoltnak kéne lennem, alkudozni a világgal stb. Mindentől el kéne mennie a kedvemnek hónapokra.

És akkor eszembe jut a legfontosabb lecke, amelyet édesapám tanított nekem és szerette volna, ha itt ma megosztom ezt Önökkel. Néhányan Önök közül biztosan ismerik Teddyt, a szeretett beagelünket. Az egyik Hálaadás alkalmával – amelyre kifejezetten jól emlékszem – Berg Tamás, én és édesapám beszélgetése éppen egy csendes ponthoz ért. Ekkor észrevettem, hogy apám, gondolataiban elmélyedve bámulja Teddyt.

– Tudod – mondta – az ember sokat tanulhat egy kutyától.

Tamás nem értett egyet ezzel. Nem emlékszem pontosan, de az egyet nem értés alapja az lehetett, hogy az ember okosabb, mint a kutya, nem is beszélve az evolúciós felsőbbrendűségről, és így tovább és így tovább.

De apám nem erre akart rámutatni. Úgy magyarázta: „Teddynek az egyedüllét egyenlő a szomorúsággal. Tölthetünk csak egy órát, egy napot vagy akár egy egész hetet távol otthonról, Teddy egész idő alatt szomorú lenne. DE abban és pontosan abban a pillanatban, ahogy belépünk az ajtón, olyan boldog lesz, hogy madarat lehetne vele fogatni, ugrál és hozza a labdákat, hogy eldobjuk neki. Nincs átmeneti időszak a két állapot között – Teddy nem ül kedvetlenül, várva arra, hogy bocsánatot kérjünk, amiért ilyen sokáig voltunk távol. Ő csak egyszerűen örül, és azért, mert a pillanatban él. Nem érdeklik a rossz dolgok, amik ezelőtt történtek vagy az, hogy holnap talán megint elmegyünk dolgozni és ő újra egyedül lesz. Csak az számít neki, hogy ebben a szent pillanatban minden jó, ezért ő boldog.

Szünet

Így élte Tata az életét. Szerinte a múlt miatti neheztelés vagy a jövőtől való félelem olyan eredménytelen dolgok, amiken nekünk, embereknek, túl kell lépnünk. Az életszemléletének köszönhetően mindig félig telinek látta azt a bizonyos poharat – mindig jobban érdekelte a megoldás, mint maga a probléma. Végére is a problémák csak a múltbéli hibák erekyéi, a jelenben élni pedig azt jelenti, hogy egy olyan világban élsz, ahol a megoldások a fontosak.

Egy fénysugár, amibe kapaszkodok, hogy apám nem olyan ember volt, aki elviselte vagy végigszenvedte a munkát, amit nem is szeretett, csak azért, hogy előkészítse magát a megérdemelt visszavonulásig. Sokunkkal ellentétben nem is azzal telt a hete, hogy várta a hétvégét. Ez az ember *élt*.

67 éve alatt egyetlen nap sem telt el úgy, hogy ne pontosan azt csinálta volna, amit szeretett. A hétköznapokban sokszor frusztráló volt mindannyiunknak az, ahogy az életszemlélete megnyilvánult. Délelőtt 11-kor kelt fel, mert úgy esett jól neki, késett, makacs volt, és majdnem mindent meg tudott enni egy túlságosan nagy adag Hellman's majonézzel.

De összességében ebből az életfelfogás egyúttal inspiráló is volt. Felhagyott a tanulmányaival egy elit egyetemen és a munkájával egy vezető jogi cégnél, hogy azt tehesse, amit szeret – ami a mi szerencsénk – a szükségben lévő emberek és kultúrák védelmezése volt. Neki nem volt heti munkabeosztása, neki hivatása volt. A szenvedélye lehetővé tette, hogy a munkája összefonódjon az életével – ami nem azt jelenti, hogy nappal dolgozott és este vagy a hétvégeken élt, mint ahogy azt sokan tesszük. Ő egyszerűen csak *élt*. Mindig élt.

Szünet

Ugyanakkor azt mondani, hogy apám csak *élt*, nagyon rövid és felületes jellemzése lenne.

Apám egyszerre volt érdekes és érdeklődő. Az előbbit könnyebb megmagyarázni. Soha nem fogom elfelejteni az Elba-i nyaralásunk egyik napját, ahol unokatestvérem, Thalia is ott volt. Thalia „rajtakapta” apámat, ahogy büszkén nézi magát a tükörben, s megkérdezte tőle, mi jár a fejében. Ő elfordult a tükörtől, ránézett, utána rám, majd megint a tükörbe, és a képmására mutatva azt mondta „te király csávó vagy”. És tudják, tényleg király csávó volt.

Multikulturális, megnyerő és kreatív – ezek a szavak jellemzik őt. Generációjának több meghatározó alakjával ellentétben, ő az ügy *érdekében* volt lázadó. Úgy gondolom, hogy az előttem szólók már tisztán kihangsúlyozták, mennyire különleges ember volt.

Ugyanannyira fontos – és mégis talán sokszor könnyen átsiklanak afölött –, mennyire érdeklődő volt. Az apám rendkívül figyelmes hallgató volt. A hallgatáson és iránymutató kérdésein keresztül olyan különböző tapasztalatokat szerzett az életünkről és simította azokat egyetlen összefüggő történetbe, amelyben mi magunk voltunk a középpontok. Mi voltunk a főszereplők, bártan megküzdve az utunkba álló kihívásokkal, haladva egy végső cél felé, amelyről még korábban nem is tudtuk, hogy létezik. Nem feltétlenül mutatott rá a történetünk olyan körülményeire vagy kérdéseire, amelyeket mi magunk nem vettünk számításba, nem emelt ki meghatározott irányokat sem. Csak hallgatott... és rendezgette a szálakat, és végül a történetben a mi boldogságunk és sikerünk került a piedesztálra.

Az igazság az, hogy a mások által elért sikerek jobban ösztönözték, mint a saját sikerei. Erről szól az HHRF, erről szól a Reconnect, s ezért teremtett meg nekem és nővéremnek minden lehetőséget, amit csak kérhettünk. Ha mások sikerrel végezték el a feladatot, az nagyobb örömet okozott neki, mintha ő maga tette volna.

Az utolsó, amit mondanék, egy idézet a nagy Maya Angelou-tól, amely megragadt bennem az elmúlt hónapokban. Így szól:

„Az emberek elfelejtik, amit mondtál, elfelejtik, amit tettél, de azt soha nem felejtik el, hogy érezték magukat tőled.”

Apám sok olyat mondott, amit az emberek nem fognak egyhamar elfelejteni, és sok olyat alkotott, ami a halála után is hosszú ideig hatással lesz a világra. Mégis, amikor ezeket a sorokat olvasom, elémérenyülve tölt el az elfogadás: „Az emberek soha nem felejtik el, hogy érezték magad tőled.” Mert a nap végén, az, amit soha nem fogok – soha nem fogunk – elfelejteni, az a melegség, amit tőle kaptunk. Az őszinte érdeklődése, a valódi kíváncsisága, ami a beszélgetéseiből áradt. Általa érdekesebbé vált az életünk, a mi történetünk az övé volt, és mindezek felett, segített nekünk – nekem, a nővéremnek, számtalan magyar bevándorlónak és még sok embernek, hogy joguk legyen azt tenni, amit szeretnénk.

Az ő nevében próbáljunk meg kevésbé fókuszálni azokra a dolgokra, amiket teszünk és mondunk, és jobban arra, hogyan tudunk tanulni a kutyáktól, de még inkább arra, hogyan tudunk másokat biztatni és inspirálni – ahogyan ő is tette. Ily módon élhet tovább rajtunk keresztül az ő öröksége.

Köszönöm.